

१२ पूषादूर्वादिमन्त्रवोरध्वर्ष्या होतृप्ररथे याज्यानु-
वाक्यात्वम् । १३ क्रीडिभ्यो मरुदुभ्य उत्तरा इष्टिः । १४
क्रीडिनां मरुतां परोजवार्त्तज्ञावाक्यभागे । १५ अक्रीडिनां
मरुतां याज्यानुवाक्ये । १७ माहेन्द्री इष्टिः । १८ माहे-
न्द्रामिष्टौ अष्टदेवतोक्तिः । १९ माहेन्द्रां याज्याकथनम् ।
१९ सू० २० १८ क० । १ दक्षिणाग्नेरग्निमानोय तम-
न्यत्र स्थापयित्वा तत्र पितृग्राह्यकर्मकरणम् । २
पितृग्राया इष्टेर्भुजपातमन्त्रादितम् । ३ तस्यां पितृग्रा-
यामिष्टौ कर्मणं प्राङ्मुखत्वम् । ४ अन्यस्यामिष्टौ दक्षि-
णामुखत्वम् । ५ इतरदिङ्मुखानि प्रकृतौ यथान्यत्र
करणीयानि । ६ अतुच्छसता उयन्तस्ते तस्या मन्त्रस्ति-
रनुवचनं तत्र च तासांमेव सामिधेनीनां न पुनरभ्यासः ।
७ तासां सामिधेनीनामुत्तमेन प्रथमेन प्रतिपत्तिः ।
८ आञ्जपानदेवतावाहनान्तरं प्राकृतात् स्विष्टकृता-
वाहनात् परं कव्यवाहनाख्याग्निसमावाहनम् । ९
उत्तमे च प्रयाजे आञ्जपेभ्यः पूर्वं कव्यवाहनाख्याग्नि-
निगमनम् । १० सूक्तवाके विशेषोक्तः । ११ कार्यार्थमन्त्र-
कोपेऽपि कार्यकोपप्राप्ती कार्यस्य कोपप्रतिषेधः ।
१२ पितृग्रायामिष्टौ आवाहनेऽङ्गामण्येऽङ्गामण्यवोरभावः ।
१३ इङ्गामण्ये सार्जनाभावः । १४ सूक्तवाके यजमान-
नामादेवाभावः । १५ ईक्षितः सीद होतरिति वोक्तस्योपने-
यनम् । १६ स्व्योपयुपस्थानां प्राचीनावीतिनां हविर्भिर्जीवा-
तमदुश्चारणम् । १७ पितृग्रायामानीधस्य दक्षिणत्वम् अ-
ध्ववोरुत्तरत्वम्, अनुवाक्यादयम्, अध्वर्वायामनवानम् ।
१८ आवाहणप्रत्यावाहणसंक्षेपेण ओं स्वधेत्यादीनां दीर्घा-
न्तानां प्रयोक्तव्यत्वम् । २० ऋतोनां नित्यत्वव्यवस्थापनम् ।
२१ पितृणां सोमवत्ता सोमस्य पितृमत्ता बर्हिषदः अग्नि-
वत्ताचेतिगुणोक्तिः । २२ पशूनां पितृणां तिसृष्वक्षे च
इत्युक्तिः । २३ वैवस्वतस्य चेदेवतात्वं तदा उत्तमे त्रिके
मध्यमायां याज्यात्वं प्रथमोत्तरयोरनुवाक्यात्वम् । २४
स्विष्टकृतो याज्योक्तिः । २५ स्विष्टकृतोऽग्नेः कव्यवाहन-
संज्ञा । २६ स्विष्टकृत ऊर्ध्वं प्रकृतिभावः । २७ मन्त्र-
कोपादिभिन्नानां स्व्योपयुपस्थितादीनामभावाय प्रकृ-
तिभावविधानम् । २८ प्रकृतिभावादेवानुवाक्याया एकै-
कत्वम् । २९ वषट्कारक्रियायापेक्ष संवाक्यादयम् ।
३० विशेषनियमार्थं दक्षिणाहृतो दक्षिणाग्नेरुपस्थानम् ।
३१ पितृग्रायामिष्टौ आवाहनविरहेणोपस्थानम् । ३२ दक्षि-
णाग्नेरुपस्थानमन्त्रः । ३३ गार्हपत्याहवनीययोरुपस्थानम् ।

३४ आहवनीयोरुपस्थानमन्त्रः । ३५ तन्मन्त्र इत्येकयर्चा
गार्हपत्योपस्थानम् । ३६ प्रादक्षिण्येन गार्हपत्यसंभितः समा-
गमने मन्त्रः । ३७ गार्हपत्यानन्तरं सव्याहृत्स्त्र्यम्बककर्म-
भेदार्थगमनम् । ३८ अध्वर्युक्ता यजमानैरपि कर्त्तव्यत्वम् ।
३९ प्रत्येक्य अदितिदेवताकया कृत्वा चरणम् । ४० पुष्टि-
मन्त्रो धाव्ये गिराजौ । ४० सू० २० १९ क० ।
१ साकमेवकाकमारभ्य पशुस्यां पौर्णमास्यां शुनासीरोया
नामेष्टिः । २ पशुस्याः पौर्णमास्या अर्वागपि वा शुना-
सीरोयारम्भः । ३ नियुत्पानिति वायोर्गुणः
शुनासीरोयः शुनचेति इन्द्रस्य गुण इत्युक्तिः । ४ एतत्-
प्रकरणगतानां याज्ञान्तरीयाणाञ्च देवतानां एतत्-
प्रकरणान्ताता एव याज्यानुवाक्या इत्युक्तिः । ५ ज्योतिष्टो-
मप्रकृतिकौ चातुर्मास्याङ्गभूतौ पशुसोमौ ताभ्यां यत्किमेदेन
व्यससमस्याभ्यां यागः । ६ चातुर्मास्यानां समाप्तौ
इतरभ्यासः ६ सू० २० २० क० ।

१ अध्याये पशुकर्माधिकारः । १ प्रावक्षित्वात् पूर्वं पशु-
गुणकं कर्त्तव्यम् । २ पशोरुभयतोऽन्यतरतो वा इष्टिकरणम् ।
३ पशुवागवन्मन्त्रिन्या इष्टेरग्निदैवत्वधिकृत्यः । ४ पशु-
यागवन्मन्त्रिन्या इष्टेः करणपक्षे देवताविकल्पः । ५ एक-
किन्तु पशुप्रयोगे आग्नेयो आन्नाविष्णो चेति ईष्टि-
द्वयम् । ६ उभयेष्टिकरणपक्षे एकस्याः पुरस्तात् अपरस्या
उपरिष्ठात् कर्त्तव्यत्वम् । ७ सविधिकस्य वाच्यप्राचा-
विकस्योक्तस्याग्निप्रणवनस्य पुनरुक्तेशः । ८ पशुप्रत्ययाग-
वन्मन्त्रिन्या नेदेः पश्चादुपरिष्ठस्यानुवचनार्थं प्रेषितस्य
यूपमज्जमानमभिधातुम् अग्निवेशानुवचनम् । ९ अज्ज-
मानयूपातुवचनपरिधानयोर्मन्त्रभेदौ । १० सप-
शुकयूपमज्जै एकपशुतत्त्वके कर्मणि अन्ययूपातुवचनं
परिधायान्ययूपसंस्तवनम् । ११ प्रथमोत्तमयोरनभ्यासवि-
धानम् । १२ पशुदेवताभ्योऽनन्तरं वनस्यत्यावाहनम् ।
१३ संमार्गेः संमार्जनामन्तरं प्रकृतास्तुतिभिर्होसः ।
सकृदुपहृणपूर्वकैकाकृतिहवनानन्तरं पुनः सकृदुपहृण-
पूर्वकपञ्चाकृतिहोसः, मन्त्रविपहृणश्च । १५ सौत्रे
एवाहनि पूर्वोक्तहोमः । १६ तीर्थेनैव स्वधिविहारप्र-
पदनाय प्रयाग्रे समन्तकदण्डदानम् । १७ प्रयास्तुर्द-
क्षिणोत्तराभ्यां पाणिभ्यां समन्तकदण्डप्रतिपहृणम् ।
१८ यावत् प्रपचनं नास्ति तावत् उज्जैन दक्षेन
स्वपरयोः संस्कार्यनिषेधनियमः । १९ उपदुक्तानाम-
न्येवासपि यज्ञाङ्गानां विहारेण व्यर्थनिषेधः ।